

ПАВЛУШКОВ Микола Петрович (30. 04. 1904, м. Тула, Росія — 03. 11. 1937, урочище Сандормох поблизу м. Медвеж'єгорськ, Карелія, РФ) — студент. Від 1921 мешкав у Києві в дядька по материнській лінії — академіка ВУАН [С. Єфремова](#). Навчався у 1-й Київській трудовій школі імені Т. Шевченка (директор — [В. Дурдуківський](#)), Київському ветеринарному інституті (до 1926), на історичному факультеті Київського інституту

народної освіти. Належав до студентського гуртка «Товариство єдності та згоди». 18 травня 1929 заарештований, став одним із головних фігурантів (разом із [Б. Матушевським](#)) сфабрикованої органами Державного політичного управління УСРР справи *Спілки визволення України*, слідчі вважали його лідером її молодіжного відділення — Спілки української молоді. Під час слідства повністю визнав свою провину, вказав на сховок, де зберігалися щоденники С. Єфремова, використані на процесі як доказ контрреволюційних настроїв академіка (С. Єфремов говорив [В. Ганцову](#), що П. був єдиним, хто знав про цей сховок). 19 квітня 1930 засуджений до 10-ти р. позбавлення волі. Покарання відбував у Ярославському політизоляторі та Соловецькому таборі особливого призначення (обидва — РФ). 9 жовтня 1937 Особливою трійкою НКВС засуджений до розстрілу. Реабілітований 1960 і 1989.

Рекомендована література

1. Пристайко В., Шаповал Ю. Справа «Спілки Визволення України»: Невідомі документи і факти. 1995;
2. Остання адреса: Розстріли соловецьких в'язнів з України у 1937—1938 роках: В 2 т. 2-е вид. 2003;
3. Шевченко С. Соловецький реквієм. 2013 (усі — Київ). [С. І. Білокінь](#)

Бібліографічний опис:

Павлушков Микола Петрович / С. І. Білокінь // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-884953>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).